

**VREDNOVANJE KVALITETE STEČAJNOG POSTUPKA IZ
PERSPEKTIVE STEČAJNIH UPRAVNIKA U BOSNI I HERCEGOVINI**

**EVALUATION OF QUALITY OF BANKRUPTCY PROCEEDINGS
FROM THE PERSPECTIVE OF BANKRUPTCY TRUSTEES IN
BOSNIA AND HERZEGOVINA**

**Prof.dr.Božo Vukoja,
Mr.sc.Samir Sunulahpašić, doktorant
Ekonomski fakultet Sveučilišta u Vitezu,**

REZIME

Među glavne indikatore kvalitete stečajnog postupka prema Doing Bussines spadaju: trošak stečajnog postupka, vrijeme stečajnog postupka i procenat naplate potraživanja povjerilaca u toku stečajnog postupka. Glavni operativni organ u stečajnom postupku je stečajni upravnik, koji pod nadzorom stečajnog sudije i stečajnih povjerilaca prikuplja i vrši unovčenje imovine dužnika, a sve u svrhu kolektivnog namirenja povjerilaca. Stečajni upravnici imaju veoma važnu ulogu i na sam proces efikasnosti stečajnog postupka, odnosno kvalitetu stečajnog postupka. Dakle, za sprovođenje stečajnog postupka najodgovornije osobe su stečajni upravnici, koji rukovode stečajnim procesom od njegovog početka pa sve do završetka. Cilj ovog rada je istaknuti važnost indikatora kvalitete stečajnog postupka u BiH. U radu se sprovodi statistička analiza rezultata djelovanja kvalitete stečaja u funkciji poboljšanja vođenja stečajnih postupka u BiH i to putem anketnog upitnika ispitivanjem stečajnih upravnika koji posluju na teritoriji BiH. Također u ovom radu autori iznose i neka kritička razmišljanja i preporuke u svrhu unapređenja kvalitete stečaja u BiH.

Ključne riječi: stečaj, vrijeme stečaja, trošak stečaja, preduzeće, stečajni upravnik

ABSTRACT

Among the main indicators of the quality of the bankruptcy proceeding according to Doing Bussines are: the cost of bankruptcy proceedings, the time of bankruptcy proceedings and the percentage of collecting creditor claims during bankruptcy proceedings. The main operative body in the bankruptcy procedure is the bankruptcy manager who, under the supervision of the bankruptcy judge and bankruptcy creditors, collects and performs the liquidation of the debtor's assets, all for the purpose of collective settlement of creditors. Bankruptcy trustees have a very important role in the process of efficiency of the bankruptcy procedure. Thus, for the conduct of bankruptcy proceedings, the most responsible individuals are the bankruptcy trustees who manage the bankruptcy process from the very beginning to the end. The aim of this paper is to highlight the importance of the quality indicators of bankruptcy proceedings in BiH. The statistical analysis of the results of the quality of bankruptcy in the function of improving the conduct of bankruptcy proceedings in BiH is carried out in this paper, through a questionnaire by examining the bankruptcy administrators operating in the territory of BiH. Also in this paper authors present some critical thinking and recommendations in order to improve the quality of bankruptcy in BiH.

Keywords: bankruptcy, bankruptcy time, the cost of bankruptcy, company, bankruptcy trustee

1. STEČAJ I ELEMENTI STEČAJA

1.1. Pojam i definicija stečajja

Stečaj je zakonom utvrđen postupak koji se provodi nad imovinom dužnika radi kolektivnog namirenja povjerilaca. Osim namirenja povjerilaca, stečajem se onemogućava daljnje loše poslovanje privrednog subjekta.

1.2. Razlozi stečajnog postupka

Razlozi za pokretanje stečaja su: platežna nesposobnost stečajnog dužnika (insolventnost) ili očekivana ili prijetuća platežna nesposobnost (očekivana insolventnost). Platežna nesposobnost stečajnog dužnika nastaje onda kada subjekt nije u stanju izvršavati svoje prispjele obaveze u kontinuitetu od 30 dana.¹ Prijetuća platežna nesposobnost je procjena da stečajni dužnik neće biti u mogućnosti izvršavati svoje obaveze u narednom periodu i u tom slučaju pravo za pokretanje stečaja ima samo dužnik.²

1.3. Organi stečajnog postupka

Organi stečajnog postupka su:

- stečajni sudija,
- stečajni upravnik,
- skupština i odbor povjerilaca.

2. INDIKATORI KVALITETE STEČAJNOG POSTUPKA U BIH

2.1. Glavni indikatori stečajnog postupka

Među glavne indikatore kvalitete stečajnog postupka spadaju:

2.1.1. Stepjen namirenja povjerilaca

Namirenje stečajnih povjerilaca zavisi od visine stečajne mase. Stečajnom masom definira se cjelokupna imovina dužnika (pokretnu i nepokretnu, finansijsku i nefinansijsku), dakle imovinu koju je stečajni dužnik stekao u vrijeme otvaranja stečaja, kao i imovinu koju je stekao tokom stečajnog postupka. Stečajna masa služi namirenju troškova stečajnog postupka i najvažnije – namirenje potraživanja povjerilaca. Povjerioci u stečajnom postupku razvrstavaju se u sljedeće grupe:

- povjerioci sa pravom izdvajanja svoje imovine iz stečajne mase (izlučni),
- povjerioci sa pravom izuzimanja svoje imovine iz stečajne mase (razlučni),
- povjerioci stečajne mase,
- stečajni povjerioci.

Izlučni povjerioci su osobe koje imaju pravo na izdvajanje imovine koja ne pripada stečajnom dužniku.³ U tu vrstu imovine spadaju pokretna i nepokretna imovina koja nije vlasništvo dužnika, kao naprimjer roba u komisijama.

Razlučni povjerioci su oni koji imaju pravo na odvojeno namirenje svojih potraživanja iz određenih dijelova stečajne mase (založno pravo ili pravo na stvari ili pravo upisano u javnim knjigama).

U različite povjerioce spadaju:⁴

- hipotekarni povjerioci,
- povjerioci koji su zakonski, pljenidbom ili sudskim sporazumom stekli založno pravo,

¹Zakon o stečajnom postupku, *Službene novine Federacije BiH*, br. 29/03, 33/04, 42/06, član 6. stav 2. i 3.

²Ibidem član 6. stav 3. i 4.

³Ibidem član 37. stav 1.

⁴Zakon o stečajnom postupku, *Službene novine Federacije BiH*, br. 29/03, 33/04, 42/06, član 38. stav 2.

- povjerioci s prenesenim pravom od dužnika radi osiguranja i
- povjerioci kojima pripada pravo zadržavanja.

Povjerioci stečajne mase su oni koji imaju potraživanja na osnovu:

- troškova stečajnog postupka,
- ostalih obaveza stečajne mase.

Stečajni povjerioci su osobni povjerioci dužnika koji u vrijeme otvaranja stečajnog postupka imaju imovinskopravna potraživanja prema njemu.

Stečajni povjerioci se, prema svojim potraživanjima, razvrstavaju u tri isplatna reda⁵:

- Viši isplatni red,
- Opšti isplatni red,
- Niži isplatni red.

U stečajne povjerioce višeg isplatnog reda spadaju: troškovi prethodnog postupka, plaće zaposlenika za posljednjih osam mjeseci prije otvaranja stečajnog postupka kao i doprinosi na plaće, naknade štete zbog povrede na radu.⁶ Međutim Izmenama Zakona o stečaju FBiH, član 33 Zakona je promijenjen i on glasi: "U potraživanja višeg isplatnog reda ulaze potraživanja radnika i prijašnjih dužnikovih radnika nastala do dana otvaranja stečajnog postupka iz radnog odnosa u ukupnom bruto iznosu, otpremnine do iznosa propisanog zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom i potraživanja na osnovu naknade štete pretrpljene zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti."⁷

U stečajne povjerioce opšteg isplatnog reda spadaju: obične obaveze dužnika koje nisu obuhvaćene ni višim ni nižim redovima, odnosno koji imaju opravdan zahtjev prema stečajnom dužniku.⁸

U stečajne povjerioce nižeg isplatnog reda spadaju:⁹

- kamate na potraživanja stečajnih povjerilaca koje teku od otvaranja stečajnog postupka,
- troškovi koji nastaju stečajnim povjeriocima u stečajnom postupku,
- kazne i prekršajne novčane kazne,
- potraživanja koja se odnose na besplatnu uslugu stečajnog dužnika,
- potraživanja koja se odnose na povrat zajma koji nadomješta kapital nekog osnivača.

2.1.2. Trajanje stečajnog postupka

Trajanje stečajnog postupka se odnosi na vremenski period koji prođe od otvaranja stečajnog postupka do njegovog zaključenja. Imajući u vidu da stečajni postupak može imati dva ishoda – likvidaciju stečajnog dužnika ili reorganizaciju stečajnog postupka, za očekivati je da trajanje stečajnog postupka neće biti isto u oba slučaja.

2.1.3. Troškovi stečajnog postupka

U skladu sa Zakonom o stečaju postupku FBiH¹⁰, član 41. istog zakona, troškovi stečajnog postupka obuhvataju:

⁵Dr.sc.Lejla Jogunčić,Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka,Poslovni konsultant,Tuzla,str.73.

⁶Rizvanović,E: Osnovi poslovnog prava,Mostar,2011 godina,str.138 i 139.

⁷Zakon o izmjenama zakona o stečajnom postupku FBiH,Službene novine Federacije BiH“ broj 52/18 od 04.07.2018.član 1.

⁸Ibidem član 32.stav.1.

⁹Ibidem član 34. stav 1.

¹⁰Ibidem član 41.stav 1.

- sudske troškove stečajnog postupka,
- nagrade i izdaci vještaka,privremenog upravnika,stečajnog upravnika i članova privremenog odbora i odbora povjerilaca
- druge izdatke za koje je zakonom predviđeno da se namiruju kao troškovi stečajnogpostupka.

2.2.Trošak i trajanje stečaja u BiH i svijetu

Tabela 1. Prestanak poslovanja u Bosni i Hercegovini po godinama promjena ranga

Podaci o zatvaranju poslovanja	DB 2012	DB 2013	DB 2014	DB 2015	DB 2016	DB 2017	DB 2018
Rang	34	34	34	34	40	41	40
Vrijeme (godine)	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Trošak (% imovine)	9	9	9	9	9	9	9
Trošak povrata (centi na 1 dolar)	35,0	35,4	35,9	35,9	35,9	37,3	37,9

Izvor: Doing Business 2018. godine, www.doingbusiness.org.(pristupljeno 05.02.2019.)

Tabela 2. Zemlje u okruženju prema Doing Business 2018. godine

Podaci o zatvaranju poslovanja DB 2018	Hrvatska	Slovenija	Srbija	Crna Gora	Makedonija	Kosovo
Rang	60	10	48	37	30	49
Vrijeme (godine)	3,1	0,8	2	1,4	1,5	2
Trošak (% imovine)	14,5	4,0	20	8	10,0	15
Trošak povrata (centi na 1 dolar)	32,7	88,7	34	49,3	47,7	39,1
Ukupan rezultat na snagu insolventnosti	12 od (16)	11,5	13,5	13,5	15	12,5

Izvor: Doing Business 2018. godine, www.doingbusiness.org.(pristupljeno 05.02.2019)

Tablica 3. Zemlje sa najboljom stečajnom praksom u svijetu prema Doing Business 2018. godine

Podaci o zatvaranju poslovanja DB 2018	Japan	Finska	SAD	Njemačka	Republika Koreja	Norveška
Rang	1	2	3	4	5	6
Vrijeme (godine)	0,6	0,9	1,0	1,2	1,5	0,9
Trošak (% imovine)	4,2	3,5	10	8	3,5	1
Trošak povrata	92,4	88,3	82,1	80,6	84,7	93,1
Ukupan rezultat na snagu insolventnosti	14od (16)	14,5	15	15	14	11,5

Izvor: Doing Business 2018. godine, www.doingbusiness.org.(pristupljeno 05.02.2019.)

Prema publikaciji Svetske banke *Doing business* (Lakoće poslovanja) za 2018 godinu,u BiH stečajni postupak traje u prosjeku 3,3 godine i košta 9% dužnikove imovine sa najvjerojatnijim ishodom da će preduzeće biti prodano u dijelovima. Prosječna stopa povrata je 37,9 centi na dolar. U globalnom smislu, Bosna i Hercegovina je na 40 mjestu od 190 zemalja po lakoći riješavanja nesolventnosti (tabela 2.). Uporedba sa ekonomijama u okruženju i sa regionalnim prosjekom pruža korisne informacije u procjeni kvaliteta i efikasnosti stečajnog postupka u BiH.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Za sprovođenje stečajnog postupka najodgovornije osobe su stečajni upravnici,koji rukovode stečajnim procesom od njegovog početka pa sve do završetka.Kako bi utvrdili stav stečajnih upravnika iz BIH prema kvaliteti stečajnog postupka kao i poboljšanju kvaliteta stečaja

sprovedeno je istraživanje na nivou BIH. Istraživanje je trajalo od maja-novembra 2018 godine. Osnovni metod prikupljanja podataka je anonimna anketa sa različitom strukturom pitanja. Podijeljeni upitnici su podijeljeni u vidu E-mail-a od strane autora aktivnim stečajnim upravnicima na nivou BIH kojih je u tom trenutku bilo 250. Od ukupno poslatih upitnika na 250 mail adresa, 110 upitnika je vraćeno od strane stečajnih upravnika. Od toga broja 15 upitnika nije uzeto u razmatranje analize rezultata jer su stečajni upravnici djelimično odgovorili na postavljena pitanja. U ukupnom broju, predmet analize činila su 79 uredno popunjena upitnika, što čini 40% od ukupnog uzorka.¹¹

Dostavljene ankete dostavljaju utisak iskrenog odgovora na postavljena pitanja a većina anketa sadrži i komentare na postavljena pitanja u vidu sugestija, primjedbi i prijedloga na pojedina pitanja u upitniku.

3.1. Plan i instrumenti istraživanja

Kao što je već navedeno, prikupljanje podataka je usmjereno prema jednoj ciljanoj skupini ispitanika, i to, prema stečajnim upravnicima, koji su ovlašteni za obavljanje tog posla. Odgovori koji su ponuđeni ispitanicima su postavljani prema Likertovoj skali, a kreću se u rasponu od 1 – 5. Pored Likertove skale postavljana su zatvorena pitanja, sa ponuđenim odgovorima.

3.1.1. Vremenski period istraživanja

Primarni podaci koji su korišteni u istraživanju stavova ispitanika stečajnih upravnika, na teritoriji BiH prikupljeni su u vremenskom intervalu od 01.05.2018. do 30.11.2018. godine.

3.1.2. Obrada istraženih rezultata

Analiza izvršenih istraživanja je rađena u statističkom programu za obradu podataka SPSS-u, koju su obradili i iskomentirali autori. Prikupljeni podaci su uneseni u statistički program za obradu podataka, analizirani primjenjivim metodama, koje su pomogle da se ispune ciljevi istraživanja.

3.1.3. Empirijska analiza stavova stečajnih upravnika o indikatorima kvalitete stečaja u BiH

U narednom dijelu teksta biće analizirani prikupljeni podaci od ispitanih stečajnih upravnika o kvaliteti stečajnog postupka. Prikupljeni podaci će biti predstavljeni tabelarno, grafički, analizirani i interpretirani teorijski, na osnovu kojih će se doći do određenih stavova i zaključaka.

3.1.4. Analiza demografskog dijela upitnika

Demografski dio upitnika obuhvata osnovne karakteristike ispitanika, između ostalog, to su starosna dob, spol, radno iskustvo itd. U narednom dijelu biće predstavljena navedena struktura grafički i tabelarno. U daljem dijelu rada demografska struktura ispitanika biće korištena u cilju istraživanja postojanja razlike između različitih grupa ispitanika na određena pitanja.

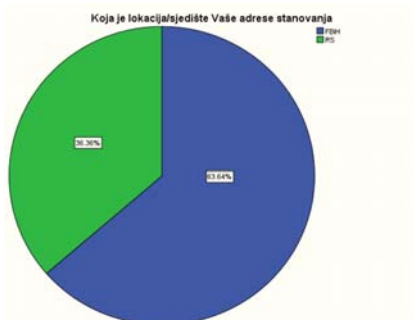
Tabela 4. Sjedište ispitanika

		Koja je lokacija/sjedište Vaše adrese stanovanja			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	FBiH	70	63.6	63.6	63.6
	RS	40	36.4	36.4	100.0
	Total	110	100.0	100.0	

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

¹¹Ovaj dio metodologije istraživanja je sastavni dio izrade doktorske disertacije "Ekonomsko-računovodstveni aspekti stečaja u funkciji restrukturiranja preduzeća u BiH", Mr. Samir Sunulahpašić

Anketnim upitnikom obuhvaćeno je 110 ispitanih stečajnih upravnika, od kojih 70 njih posluje u Federaciji, dok je 40 iz RS – a. U procentima to je 63,6 iz Federacije i 36,4% iz RS –a. Grafički prikaz strukture odgovora predstavljen je na sljedećem grafikonu.

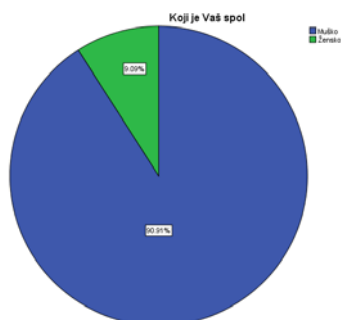
Grafikon 1. Sjedište ispitanika

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

Tabela 5. Spolna struktura ispitanika

		Koји je Vaš spol			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Muško	100	90.9	90.9	90.9
	Žensko	10	9.1	9.1	100.0
	Total	110	100.0	100.0	

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

Analizom podataka obuhvaćeno je 100 muškaraca i 10 žena, gledano u procentima odnos je 90,9% prema 9,1%. Grafički prikaz spolne strukture ispitanika predstavljen je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 2. Spolna struktura ispitanika

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

Tabela 6. Iskustvo u radu

		Koliko godina imate praktičnog iskustva u vođenju stečajnih postupaka			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Od 0 do 3	40	36.4	36.4	36.4
	Od 3 do 6	20	18.2	18.2	54.5
	Više od 9	50	45.5	45.5	100.0
	Total	110	100.0	100.0	

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

Analiza podataka pokazuje da je u ispitanom uzorku najviše ispitanika koji imaju više od 9 godina iskustva, 45,5%, zatim oni ispitanici koji imaju od 3 do 6 godine iskustva, 18,2% i oni koji imaju između 0 i 3 godina iskustva 36,4%. Grafički prikaz strukture odgovora predstavljen je na sljedećem grafikonu.

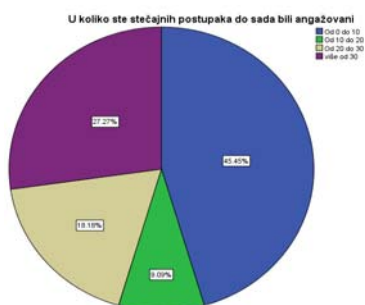
Grafikon 3. Iskustvo ispitanika

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

Tabela 7. Učešće u stečajnim postupcima

U koliko ste stečajnih postupaka do sada bili angažovani		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Od 0 do 10	50	45.5	45.5	45.5
	Od 10 do 20	10	9.1	9.1	54.5
	Od 20 do 30	20	18.2	18.2	72.7
	više od 30	30	27.3	27.3	100.0
	Total	110	100.0	100.0	

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

Najveći broj ispitanika je učestvovao ne više od 10 stečajnih postupaka, 45,5%, zatim oni koji su imali više od 30 postupaka 27,3%, dalje, ispitanici koji su imali između 20 i 30 postupaka, a najmanji broj je onih koji su imali između 10 i 20 potupaka, svega 9,1% ipitanih. Grafički prikaz strukture odgovora predstavljen je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 4. Učešće u stečajnim postupcima

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

3.1.5. Deskriptivna analiza stavova stečajnih upravnika o kvaliteti stečaja

U narednom dijelu rada uz pomoć deskriptivne statistike doći ćemo do saznanja o stavovima stečajnih upravnika. U okviru deskriptivne statistike biće izračunata prosječna vrijednost za svako pitanja, standardna devijacija kao odstupanje oko aritmetičke sredine, maksimalna i minimalna vrijednost odgovora, koeficijent varijacije kao pokazatelj homogenosti ispitane grupe odgovora i modusa kao najčešćeg odgovora ispitanika.

Tabela 8. Stav ispitanika vezan za kvalitet stečajnog postupka u BiH

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Koeficijent varijacije
Dužine trajanja stečajnog postupka	110	1.00	5.00	4.4545	1.16238	
Troškova stečajnog postupka	110	1.00	5.00	4.3636	1.23204	
Procenta namirenja stečajnih povjerilaca	110	3.00	5.00	4.3636	.77492	
Postizanja efikasnog ishoda stečajnog postupka:stečajna likvidacija ili reorganizacija	110	1.00	5.00	4.0000	1.21157	
Valid N (listwise)	110					

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

Kada je u pitanju stav ispitanika vezan za kvalitet stečajnog postupka u BiH, ispitanici smatraju da je to prije svega dužina trajanja stečajnog postupka, sa prosječnom ocjenom 4,4545, uz malo odstupanje oko aritmetičke sredine i visok stepen homogenosti obrađenih odgovora ispitanika. Također, slažu se i da je kvalitet stečajnog postupka vezan za troškove stečajnog postupka, uz prosječan odgovor 4,3636, i malo odstupanje oko aritmetičke sredine.

Dalje, ispitanici smatraju da kvalitet stečajnog postupka zavisi i od procenta namirenja stečajnih povjerilaca. Prosječna ocjena po ovoj tvrdnji iznosi 4,3636, uz mali stepen odstupanja oko aritmetičke sredine. Koeficijent varijacije pokazuje izuzetno visok stepen homogenosti dobijenih rezultata istraživanja.

Također, ispitanici su se složili sa tvrdnjom da je kvalitet stečajnog postupka svakako vezana za likvidaciju ili reorganizaciju stečajnog postupka, uz prosječnu vrijednost odgovora 4, standardnu devijaciju 1,21157 i koeficijent varijacije koji pokazuje visok stepen homogenosti dobijenih odgovora.

Tabela 9. Najbolji načini poboljšanja kvaliteta stečajnog postupka u BiH

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Koeficijent varijacije
Skratiti vrijeme trajanja stečajnog postupka	110	2.00	5.00	3.7273	1.29153	
Kontinuirana edukacija stečajnih upravnika i povećanje stručnosti i znanja	110	3.00	5.00	4.2727	.75309	
Efikasnost sudova	110	4.00	5.00	4.6364	.48325	
Formiranje posebnog stečajnog odjela u sudovima	110	3.00	5.00	4.3636	.64577	
Uvođenje interneta u vođenje stečajnog postupka	110	2.00	5.00	3.6364	.98360	
Formiranje agencije koja će biti nadležna za arhiviranje dokumentacije stečajnih postupaka	110	2.00	5.00	3.3636	.98360	
Uvesti pojam „automatskog stečaja“-sva pravna lica koja su u neprekidnoj blokadi duže od 90 dana	110	2.00	5.00	4.5455	.89480	
Pooštriti kaznene odredbe ZOSP	110	3.00	5.00	3.9091	.67110	
Valid N (listwise)	110					

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

Kao načini poboljšanja stečajnog postupka u BiH ispitani stečajni upravnici smatraju da su to prije svega:

- Efikasnost sudova sa prosječnom vrijednosti odgovora od 4,6364 i standardnom devijacijom koja je minorna.
- Uvesti pojam „Automatskog stečaja“ za sva pravna lica koja su u neprekidnoj blokadi duže od 90 dana, sa prosječnom ocjenom ispitanika 4,5455, uz mali stepen odstupanja oko aritmetičke sredine.
- Formiranje posebnog stečajnog odjela u sudovima sa prosječnom ocjenom od 4,3636 i mali stepen odstupanja oko aritmetičke sredine.
- Kontinuirana edukacija stečajnih upravnika i povećanja stručnosti i znanja sa prosječnom ocjenom 4,2727.
- Pooštrene kaznene odredbe ZOSP, sa prosječnom ocjenom od 3,9091.
- Skratiti vrijeme trajanja stečajnog postupka sa prosječnom ocjenom 3,7273.
- Uvođenje interneta u vođenje stečajnog postupka i
- Formiranje agencije koja će biti zadužena za arhiviranje dokumentacije stečajnih postupaka.

3.1.6. Testiranje stavova ispitanih stečajnih upravnika iz različitih ispitanih grupa i postojanje eventualne razlike između njih

Postupak nazvan hi-kvadrat test se upotrebljava u većini slučajeva ako se radi o kvalitativnim podacima ili ako tim podacima distribucija značajno odstupa od normalne. Već u početku treba naglasiti da se hi-kvadrat test računa samo s frekvencijama pa u račun nije dopušteno unositi nikakve mjerne jedinice. Osnovni podaci istraživanja mogu biti i mjerne vrijednosti, ali u hi-kvadrat unose se samo njihove frekvencije.

. Prema tome, cilj ovog dijela je utvrditi postojanje statističke razlike u stavovima ispitanika koji dolaze iz različitih grupa.

Tabela 10. Hi kvadrat nezavisnosti lokacije ispitanika i tvrdnje da su najbolji načini povećanja kvaliteta stečaja u BiH efikasnost sudova

Koja je lokacija/sjedište Vaše adrese stanovanja * Efikasnost sudova Crosstabulation				
Count		Efikasnost sudova		Total
		4.00	5.00	
Koja je lokacija/sjedište Vaše adrese stanovanja	FBiH	30	40	70
	RS	10	30	40
Total		40	70	110
Hi – kvadrat test nezavisnosti	Hi – kvadrat empirijsko = 3,508 P = 0,061 > 0,05 stavovi ispitanika iz različitih grupa su međusobno zavisni i slični			

Izvor: Obrada autora u statističkom paketu SPSS 20

Na osnovu urađene analize jasno se može zaključiti da su uzorci iz različitih entiteta međusobno zavisni i slični po pitanju najefikasnijeg načina povećanja kvaliteta stečajnog postupka u Bosni i Hercegovini u efikasnost sudova.

4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Kao glavni indikatori kvaliteta stečajnog postupka u BiH spadaju: stepen namirenja povjerilaca, dužina trajanja stečajnog postupka i troškovi stečajnog postupka.

Rezultati istraživanja pokazuju kada je u pitanju stav ispitanika vezan za kvalitet stečajnog postupka u BiH, ispitanici smatraju da na kvalitet najviše utiče dužina trajanja stečajnog

postupka, sa prosječnom ocjenom 4,4545, uz malo odstupanje oko aritmetičke sredine i visok stepen homogenosti obrađenih odgovora ispitanika.

Također, slažu se i da je kvalitet stečajnog postupka vezan za troškove stečajnog postupka, uz prosječan odgovor 4,3636, i malo odstupanje oko aritmetičke sredine.

Dalje, ispitanici stečajni upravnici smatraju da kvalitet stečajnog postupka zavisi i od procenta namirenja stečajnih povjerioca. Prosječna ocjena po ovoj tvrdnji iznosi 4,3636, uz mali stepen odstupanja oko aritmetičke sredine. Koeficijent varijacije pokazuje izuzetno visok stepen homogenosti dobijenih rezultata istraživanja.

Također, ispitanici su se složili sa tvrdnjom da je kvalitet stečajnog postupka svakako vezana za likvidaciju ili reorganizaciju stečajnog postupka, uz prosječnu vrijednost odgovora 4, standardnu devijaciju 1,21157 i koeficijent varijacije koji pokazuje visok stepen homogenosti dobijenih odgovora.

Kao načini poboljšanja stečajnog postupka u BiH ispitanici stečajni upravnici smatraju da su to prije svega:

- Efikasnost sudova sa prosječnom vrijednosti odgovora od 4,6364 i standardnom devijacijom koja je minorna,
- Uvesti pojam „Automatskog stečaja“ za sva pravna lica koja su u neprekidnoj blokadi duže od 90 dana, sa prosječnom ocjenom ispitanika 4,5455, uz mali stepen odstupanja oko aritmetičke sredine,
- Formiranje posebnog stečajnog odjela u sudovima sa prosječnom ocjenom od 4,3636 i mali stepen odstupanja oko aritmetičke sredine,
- Kontinuirana edukacija stečajnih upravnika i povećanja stručnosti i znanja sa prosječnom ocjenom 4,2727,
- Pooštrene kaznene odredbe ZOSP, sa prosječnom ocjenom od 3,9091,
- Skratiti vrijeme trajanja stečajnog postupka sa prosječnom ocjenom 3,7273,
- Uvođenje interneta u vođenje stečajnog postupka i
- Formiranje agencije koja će biti zadužena za arhiviranje dokumentacije stečajnih postupaka.

Ovim istraživanjem se željelo ukazati na glavne indikatore koji utiču na kvalitet stečajnog postupka iz ugla stečajnih upravnika iz BiH kao i načine poboljšanja stečajnog procesa u BiH a dobiveni zaključci mogu služiti kao doprinos unapređenju efikasnosti stečajnog postupka u BiH kao i doprinos narednim istraživanjima kvaliteta stečajnog postupka.

5. LITERATURA

- [1] *Doing Business 2018*, www.doingbusiness.org.
- [2] Lejla Jogunčić: Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, Poslovni konsultant, Tuzla.
- [3] Samir Sunulahpašić: “Ekonomsko-računovodstveni aspekti stečaja u funkciji restrukturiranja preduzeća u BiH“, doktorska disertacija u izradi
- [4] Rizvanović, E.: Osnovi poslovnog prava, Mostar, 2011 godina.
- [5] Zakon o izmjenama zakona o stečajnom postupku FBIH, Službene novine Federacije BiH“ broj 52/18 od 04.07.2018
- [6] Zakon o stečajnom postupku, *Službene novine Federacije BiH*, br. 29/03, 33/04, 42/06.